

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

В умовах інтеграції нашої молодшої держави в європейське співтовариство постає проблема в реформуванні органів внутрішніх справ, а саме формуванні більш дієвих, ефективних і продуктивних підрозділів. А це, в свою чергу, можливо тільки шляхом удосконалення існуючої системи управління. Дані питання вже висвітлювалися такими відомими вченими, як: О.М. Бандурка, В.Б. Авер'янов, Г.В. Атаманчук, І.П. Голосніченко, М.М. Дорогих, Л.В. Ковалев, Ю.П. Битяк, А.В. Губанов, О.С. Панченко, В.М. Плішкін та іншими, які розробляли теоретичні і методологічні основи управління в органах внутрішніх справ та правоохоронних органах щодо їх практичного застосування.

О.М. Бандурка визначає управління в органах внутрішніх справ як різновид державного управління, яке повинно забезпечувати взаємодію систем, підрозділів і служб органів внутрішніх справ як єдиного цілого з метою виконання поставлених перед ними завдань [1, с.12].

В.Б. Авер'янов вважає, що управління — це насамперед організація дій по координації, об'єднанню в систему спеціалізованих зусиль групи людей [2, с.10,11].

На основі вищезазначеного та вивченої літератури можна сформулювати поняття системи управління в органах внутрішніх справ. Його можна визначити як діяльність відповідних компетентних органів, посадових осіб щодо керівництва, спрямування діяльності і контролю чи регулювання розвитку системи управління органів внутрішніх справ України в цілому або окремих підрозділів шляхом використання певного державно-владного впливу.

Слід зазначити, що система управління характеризується цілеспрямованістю і динамічністю.

Що ж таке управління взагалі і які його витоки? Управління є необхідною умовою розвитку суспільства, спільної праці людей для досягнення певних цілей у відповідних сферах та галузях діяльності. Ця діяльність здійснюється людьми – суб'єктами управління і може бути охарактеризована як цілеспрямована сукупність дій, що забезпечують погодження і координацію спільної праці з метою досягнення суспільно значущих цілей та вирішення поставлених завдань.

Різноманітність об'єктів управління дає можливість виділити основні його види: соціальне, технічне та біологічне. Щоб зрозуміти, до якого саме виду відноситься управління в органах внутрішніх справ, потрібно дати визначення певних видів управління:

Соціальне управління – діяльність людей, їх громадських і державних об'єднань, управління людини людиною, в цілому суспільством.

Технічне управління (нежива природа) – пов'язане зі створенням людей, їх об'єднаннями машин і механізмів, а також «управління ними» з метою полегшення умов праці.

Біологічне управління (жива природа) – управління в біологічних системах [3, с.3].

Слід підкреслити, що технічне і біологічне управління здійснюється в рамках соціального, оскільки всі види управління пов'язані з об'єднанням зусиль людей для досягнення відповідних цілей, але мають різну спрямованість (об'єкт). Щоб зрозуміти управління як соціальне явище, слід виходити із змісту управлінської діяльності як функції організованих систем, створених для забезпечення взаємодії складових елементів, що підтримують необхідний режим роботи з метою досягнення поставлених цілей та завдань внутрішнього і міжсистемного характеру.

Управління має своїми основними елементами суб'єкт та об'єкт (який діє на засадах самоорганізації), що взаємодіють на різних щаблях ієрархії шляхом управляючого (керуючого) впливу суб'єкта на об'єкт.

Соціальному управлінню притаманні всі названі елементи. Проте, слід враховувати особливості соціальної сфери, де управлінські зв'язки реалізуються через відносини людей, що проявляються в організації суспільного життя. У самому загальному розумінні **соціальне управління, управління суспільством в цілому** можна розуміти як *механізм організації громадських зв'язків, що здійснюються всіма державними органами, незалежно від конкретного призначення, підприємствами, установами, організаціями, органами місцевого самоврядування, а також об'єднаннями громадян. Тепер потрібно дати визначення державного управління, бо саме до нього відноситься управління в органах внутрішніх справ.*

Отже, державне управління обов'язково містить три елементи: прийняття рішення, його виконання та контроль за реалізацією. Державне управління як частина державної діяльності має своїм основним призначенням здійснення виконавчої влади. Державний характер такого управління полягає в тому, що в його процесі реалізуються завдання, функції та інтереси держави. Для його здійснення створюються спеціальні органи (встановлюються посади), які діють в рамках законів та в межах своїх повноважень.

Виконавча діяльність є основним призначенням державного управління і складає першу, найбільш важливу його сторону. Разом з тим для безпосереднього управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю характерною є розпорядча діяльність, яка становить другу сторону державного управління. Виконавча і розпорядча діяльність органів виконавчої влади виявляється у відносинах влади і підпорядкування, наданні суб'єктам що її здійснюють, юридично-владних повноважень. Як самостійній формі державної діяльності управлінню притаманні характерні риси, що випливають із його природи — здійснення виконавчих і розпорядчих повноважень:

а) загальнодержавний характер, бо воно охоплює найбільш важливі сторони життя держави та суспільства;

б) спрямованість на виконання Конституції та законів України (підзаконних актів);

в) юридично-владний, розпорядчий характер;

г) організаційний зміст, за допомогою якого досягаються регулювання і координація спільної праці людей;

д) активність і цілеспрямованість має безпосередніми об'єктами свого впливу галузі економічного, соціального та адміністративно-політичного будівництва [3, с.5].

Змістом державного управління є комплекс функцій, які називаються функціями управління. Через їх реалізацію суб'єкти виконавчої влади здійснюють управлінські процеси, досягають поставленої мети [3, с.5–9].

Органи внутрішніх справ, разом з усіма іншими органами державного управління, створюються і функціонують як апарат підпорядкований органам державної влади. Вони складаються з різних підрозділів, які мають відповідні функції і повноваження. Їх діяльність полягає, по-перше, в правоохоронному характері управління; по-друге, в специфічних умовах функціонування системи, таких, як єдиноначальність, висока службова дисципліна, особливі умови проходження служби; по-третє в тому, що значна частина працівників органів внутрішніх справ користується статусом представників влади, які мають повноваження застосовувати заходи адміністративного примусу; по-четверте, діяльність органів внутрішніх справ створює умови іншим державним органам, установам, організаціям, підприємствам і громадянам для реалізації їх функцій, прав і свобод.

В управлінні органами внутрішніх справ використовуються як загальні принципи управління, так і специфічні форми управління, властиві тільки правоохоронній системі. Для удосконалення процесів управління в органах внутрішніх справ велике значення має і накопичення інформації про передові прийоми і методи управління, і вивчення досвіду вітчизняного і зарубіжного, сучасного і минулого, впровадження наукової організації праці, розуміння того, що без технічних засобів обробки інформації неможливо прийняття обґрунтованих рішень і ефективного управління.

Неабияку роль в регулюванні правоохоронної діяльності відіграють норми конституційного і адміністративного права. Норми конституційного права визначають правила, на яких будується організація влади в державі. Норми адміністративного права регулюють діяльність управлінських структур державної влади.

Нове бачення проблем, а саме: створення фактично нових органів внутрішніх справ, які діють на основі законодавства суверенної держави; оновлення особового складу органів внутрішніх справ, яке відбулось за роки незалежності; виникнення нових складних завдань, які повинні вирішувати органи внутрішніх справ; розвиток міжнародного співробітництва; реформування системи органів внутрішніх справ; необхідність удосконалення роботи з кадрами; недостатнє матеріальне забезпечення; зміни в адміністративному законодавстві; втілення наукових основ організації праці в практичну діяльність органів внутрішніх справ – викликали необхідність дослідження проблем теорії, практики і шляхів удосконалення управління в органах внутрішніх справ.

Що стосується поліцейських систем зарубіжних країн, то потрібно зазначити, що кожна з систем таких країн, як США, Великобританія, Німеч-

чина, Франція, Японія, Італія та інших має як свої спільні ознаки, так і відмінності, що виражаються в національному характері держави, власному досвіді, сучасних структурах і формах діяльності [1, с.365–367]. Дуже суттєвим є і те, що характерною ознакою діяльності поліції розвинутих країн є високий рівень соціальної і правової захищеності поліцейського. Поряд з цим, високий рівень матеріальної забезпеченості слугує стимулом до належного виконання поліцейським своїх обов'язків, професійного зростання, що в свою чергу, є передумовою кадрової стабільності.

Що стосується України, то перед молодою державою виникає необхідність розробки наукових основ розвитку державного управління, а отже й управління в сфері правоохоронної діяльності. У міру розширення діяльності правоохоронної системи, ускладнення криміногенної ситуації, послаблення розподілу праці за функціональними і посадовими ознаками набуває все більшого значення управління і організація праці в правоохоронних органах. Постає проблема в розробці насамперед нових теоретичних засад, в дослідженні процесу управління в органах внутрішніх справ. А отже, є необхідним відшукання шляхів вдосконалення системи управління в органах внутрішніх справ України при порівнянні з системами управління такими органами в зарубіжних країнах. Також постає важливе і одне з основних питань – реформування законодавства, яким регламентується діяльність органів внутрішніх справ.

Список літератури: 1. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення. Х., 1999. 2. Авер'янов В.Б. Державне управління в Україні. К., 1999. 3. Битяк Ю.П. Адміністративне право України. Х., 2001.

Надійшла до редколегії 20.03.04

Г.А. Тодуа

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ

Одним з головних напрямків реформування органів внутрішніх справ, які проголосив міністр внутрішніх справ М.В. Білоконь, є забезпечення необхідного для стабільної роботи органів та служб внутрішніх справ рівня матеріально-технічного забезпечення. Адже постійне недофінансування, і, як наслідок, низький рівень матеріально-технічного забезпечення є перманентним негативним фактором, який знижує ефективність роботи міліції, ускладнює і без того непрості умови виконання професійних обов'язків правоохоронців [1, с.2–3].

Міністр відзначив, що згідно з прийнятим Держбюджетом на 2004 р. забезпеченість фонду оплати праці системи МВС становить 64%. Додатково на зазначені потреби необхідно 250 млн гривень. Відсутність можливості виплачувати види грошового забезпечення, які обумовлені безперервністю та складністю служби, професійним ризиком та виконанням особливо важливих завдань. Все це призводить до соціальної напруги серед особового